

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ผลของระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ต่ออาการ
ผิวหนังอักเสบในผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและคอที่ได้รับรังสีรักษา
EFFECTS OF SUPPORTIVE-EDUCATIVE NURSING SYSTEM
ON DERMATITIS OF PATIENTS WITH HEAD AND NECK
CANCER RECEIVING RADIATION

มยุเรศ ปัญญาวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ผลของระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ต่ออาการผิวหนังอักเสบ
ในผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและคอที่ได้รับรังสีรักษา
EFFECTS OF SUPPORTIVE-EDUCATIVE NURSING SYSTEM ON DERMATITIS
OF PATIENTS WITH HEAD AND NECK CANCER RECEIVING RADIATION

มยุเรศ ปัญญาวงศ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตรวจสอบและอนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)
เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558

.....
พินเอก นายแพทย์ชนวัธน์ เทศะวิบูล
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

.....
อาจารย์ ดร.นภาพร แก้วนิมิตชัย
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นทีธนสมบัติ
กรรมการ

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นทีธนสมบัติ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....
รองศาสตราจารย์พรศิริ พันธสี
กรรมการ

.....
อาจารย์ ดร.นภาพร แก้วนิมิตชัย
กรรมการ

.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นทีธนสมบัติ
ประธานหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
(การพยาบาลผู้ใหญ่)

.....
รองศาสตราจารย์อิสยา จันทร์วิทยานุชิต
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
รองศาสตราจารย์ ดร.วนิดา ตุงรงค์ฤทธิ์ชัย
คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

ผลของระบบการพยาบาลแบบสนับสนุน และให้ความรู้ต่ออาการผิวหนังอักเสบ ในผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและคอที่ได้รับรังสีรักษา

มยุเรศ ปัญญาวงศ์ 554044

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: นภาพร แก้วนิมิตชัย, ค.ด.

กนกพร นทีธนสมบัติ, พย.ด.

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองนี้ เป็นการศึกษาผลของระบบการพยาบาลแบบสนับสนุน และให้ความรู้ต่ออาการผิวหนังอักเสบในผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและคอที่ได้รับรังสีรักษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยแผนกรังสีรักษา โรงพยาบาลวัดโชนิศจิต ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ จำนวน 32 ราย ผู้วิจัยจัดให้ผู้ป่วย 16 รายแรกเป็นกลุ่มควบคุมที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ และ 16 รายหลังจัดเป็นกลุ่มทดลองที่ได้รับการดูแลตามระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ ประกอบไปด้วยการสร้างสัมพันธภาพ การให้ความรู้ การชี้แนะ การสนับสนุน และการสร้างสิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อการดูแลตนเอง รวมระยะเวลาการศึกษา 7 สัปดาห์ การเก็บข้อมูลใช้ แบบประเมินอาการผิวหนังอักเสบ แบบสัมภาษณ์ความรู้สึกของผู้ป่วยต่อการดูแลผิวหนังบริเวณที่ฉายรังสี และแบบบันทึกการดูแลผิวหนังแต่ละสัปดาห์ด้วยตัวเองของผู้ป่วย เก็บข้อมูล 7 ครั้ง คือ สัปดาห์ที่ 1 ก่อนทดลอง (T_0) สัปดาห์ที่ 2 (T_1) สัปดาห์ที่ 3 (T_2) สัปดาห์ที่ 4 (T_3) สัปดาห์ที่ 5 (T_4) สัปดาห์ที่ 6 (T_5) และสัปดาห์ที่ 7 (T_6) ผลการทดลองพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยความรุนแรงของอาการอักเสบของผิวหนัง ทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และสถิติ ANOVA repeated measures

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับรังสีรักษาทั้งสองกลุ่มมีอาการผิวหนังอักเสบ โดยระดับความรุนแรงของอาการผิวหนังอักเสบเพิ่มขึ้นในแต่ละช่วงสัปดาห์ที่ได้รับรังสีรักษา แตกต่างจากระยะก่อนทดลอง (T_0) และระหว่างการศึกษาทดลอง (T_1 ถึง T_6) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และกลุ่มทดลองที่ได้รับการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ มีความรุนแรงของอาการผิวหนังอักเสบในระหว่างการทดลอง (T_1 ถึง T_6) ต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

คำสำคัญ: มะเร็งศีรษะและคอ รังสีรักษา อาการผิวหนังอักเสบ ระบบการพยาบาลแบบสนับสนุน และให้ความรู้

EFFECTS OF SUPPORTIVE-EDUCATIVE NURSING SYSTEM ON DERMATITIS OF PATIENTS WITH HEAD AND NECK CANCER RECEIVING RADIATION

MAYURET PANYAWONG 554044

MASTER OF NURSING SCIENCE (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: NAPAPORN KEAWNIMITTCHAI, Ed.D.

KANOKPORN NATEETANASOMBAT, D.N.S.

ABSTRACT

This quasi-experimental study aimed to study the effects of supportive-educative nursing system on dermatitis of patients with head and neck cancer receiving radiation. The participants consisted of 32 cancer patients receiving radiation at the Wattanosoth hospital, Bangkok Dusit Medical Services Public Company Limited. The first 16 subjects were assigned to the control group, who received the standard care. The second 16 subjects were assigned to the experimental group. The program consisted of the following nursing intervention: building relationship, teaching, guiding, supporting and providing supportive environment within seven-week period. Data were collected using the skin self-reaction assessment, the interview on feeling of patients toward skin care in radiation area, and the skin-care record. The series of data collection were conducted at week 1 prior to the experiment (T_0), week 2 (T_1), week 3 (T_2), week 4 (T_3), week 5 (T_4), week 6 (T_5) and week 7 (T_6). The effectiveness of the program was determined by severity of dermatitis. Hypotheses were tested using analysis of percentage, mean, minimum, maximum and ANOVA repeated measures.

The result found that both samples, who received radiation had increased severity of dermatitis in each week after radiation, had differed from before and during experiment ($p < 0.05$). The experimented group, who receiving supportive-educative nursing system had less severity of dermatitis during experiment compared with the control group ($p < 0.05$).

Keywords: Head and neck cancer Radiation Dermatitis Supportive - educative Nursing System.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.นภาพร แก้วนิมิตชัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นทีธนสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งการดูแลด้วยความรัก ความห่วงใย เอาใจใส่ รวมทั้งเป็นกำลังใจอย่างดีเยี่ยมตลอดมา ซึ่งผู้วิจัยซาบซึ้ง และสำนึกในพระคุณท่านเป็นที่สุด

กราบขอบพระคุณ พันเอกนายแพทย์ชนวัธน์ เทศะวิบูล ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ที่เสียสละเวลา รวมทั้งกรุณาให้ข้อเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พรศิริ พันธสี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ และเสนอแนะในการทำวิทยานิพนธ์ กราบขอบพระคุณอาจารย์สุจิตรา ชัยกิตติศิลป์ ที่คอยช่วยเหลือห่วงใย และให้ยืมเครื่องมือการวิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ทั้งรองศาสตราจารย์นายแพทย์ประเสริฐ เลิศสงวนสินชัย นายแพทย์ศักดิ์พิศิษฐ์ นวสิริ อาจารย์นุจรินทร์ โพธารส คุณภรณ์ ผ่องนพคุณ และคุณนัยนา พรพิพัฒน์พงศ์ ที่ได้เสียสละเวลาในการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและแก้ไขเครื่องมือการวิจัย รวมทั้งขอบพระคุณผู้บริหาร โรงพยาบาลวัฒโนสถ ศูนย์การแพทย์โรงพยาบาลกรุงเทพ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ที่คอยให้ความช่วยเหลือประสานงานในด้านต่าง ๆ และที่สำคัญผู้ปวยมะเร็งศีรษะและคอทุกท่านที่ให้ความกรุณา และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยและเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

ขอบพระคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย รวมทั้งเพื่อนร่วมรุ่นที่คอยช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านแก่ผู้วิจัย จนสามารถสำเร็จการศึกษา

มยุเรศ ปัญญาวงศ์